

СТАНОВИЩЕ**за дисертационен труд – ОНС „доктор“****„МИТОПОЕТИЧНИ КОНТЕКСТИ В ТРАНСМЕДИИТЕ“****на Боян Георгиев Ценев,****НАТФИЗ „КРЪСТЬО САРАФОВ“,****ФАКУЛТЕТ „ЕКРАННИ ИЗКУСТВА“, КАТЕДРА „СВЕТОВНА КУЛТУРА“****научно направление 8.4. „Театрално и филмово изкуство“,****научен ръководител проф. д. н. Мая Димитрова****от проф. д-р Андроника Мårтонова****Институт за изследване на изкуствата – БАН, Сектор Екранни изкуства,****andronika.martonova@gmail.com, ORCID:0000-0002-5304-4408**

Позволявам си да започна настоящото становище нарушавайки академичния оценъчен жанр, като изложа първо впечатленията си от докторанта Боян Ценев. Познавам го още от следването му в специалност „Екранни изследвания и журналистика“ в НАТФИЗ през 2018, където бе мой студент в курса по „Азиатско кино“. Боян още тогава се открояваше от останалите си колеги с подчертан задълбочен интерес към теоретичното осмисляне на филмовата вселена, качества на талантлив автор в оперативната критика и дързък анализатор. В поставените курсови задачи ясно си личеше нестандартния и талантлив почерк на текстовете му и желанието да разширява хоризонта на познанията в далечна перспектива. Всичко това със сигурност стъпва и на добра основа – преди да следва в НАТФИЗ, Боян Ценев се образова в „Английска филология“ в СУ. С годините докторантът още повече положи усилия да трупа опитност: през 2020 завърши магистърска степен, специализира във филмовата архивистика, присъедини се към екипа на БНФ и е част от отбора на мащабен научен проект субсидиран от ФНИ. Получи и наградата на гилдия Критика към СБФД. Ето защо не е чудно и че представя пред научното жури за присъждане на ОНС доктор един различен от общопознатите практики дисертационен труд.

Самото заглавие на изследването *„Митопоетични контексти в трансмедииите“* говори само по себе си за стремежа и амбицията Боян Ценев да се фокусира върху тема, която обединява класическите подходи във високата

хуманитаристика със съвременна аудиовизуална ситуация.

Съдържанието на труда е 130 страници, разпределени както следва: увод, осем глави, заключение, библиография, богата филмография. Научният апарат е и с 71 бележки под линия.

Дисертационният труд има за цел по един много оригинален, логичен и същевременно изненадващ начин да развие проблематиката за Големия разказ (в разбирането на митопоетичното) в контекстите на съвременното кино. Но не е и само това. Докторантът проследява процеса на деконструкция на аналоговия *митос* в дигитално екраничното до микронаратив и неговото пренареждане в други визуално-мисловни конструкции, в зависимост от носителя и неговата мисия.

Дефрагментацията е следа от постмодерната епоха, но и същевременно актуален днешен импулс да се ре-конструират и ре-интерпретират парчетата от наративните архетипни пъзели по безконечни трансферни модели, в отношения със социо-културната среда, цитатната потенция, авторските намерения и стратегии, аудиторните предпочитания, и дори мисиите на паметта – каквито са филмотечните музеи и архиви.

Боян Цанев изяснява много ясно това още в началото на дисертацията си, когато въвежда и различни термини и понятия. Основното разбира се, върху което се фокусира, е *трансмедия* и съответно *трансмедиен разказ*. Опирайки се на Хенри Дженкинс докторантът се оттласка от идеята за нова естетика за да обясни и начертае въображаемата световна карта – или т.нар. *Transmedia-Mappa mundi*. По-интересното в случая е, че Боян Цанев не се задържа върху известните франчайзови и комерсиални мотиви на трансмедиите. „*От една страна имаме индустриалната ментална карта, която следва пазарните логик на разрастване на въображаеми територии с реални сюжети. Тя обхваща изграждането на франчайза с неговите приходящи наративи и множащи се платформи, предлагащи различно преживяване – филми, видеоигри, сериали, комикси и др. варианти и последователности, покриващи развлекателния спектър, стига новите територии да са достатъчно плодотворни, за да удържат приключенския дух на потребителските множества. В личен план така на единичния зрител/потребител му се задава една вече готова, монолитна и предзададена структура, обуславяща неговата роля и присъствие.*“ (цитат от с.26 на труда).

На докторанта му е интересно друго и затова целенасочено го изследва. А

именно - динамичната природа на картата, инструментариума на смислопораждането, хипер-, мета- текстуалността, безбрежността на асоциативните игри на образите, имитиращата сила, гъвкавостта на възприятията. Затова и в дисертационния труд Цанев натоварва термина *трансмедия* с допълнителна благодатна мимикрия – номад, архетипен и „политеистичен“ декодер и най-вече – РИЗОМА. Повече от ясно е, че в тази нееднозначна хетероглосност на термина докторантът много добре се ориентира. Благодарение на херменевтичния си подход разгръща анализа на текста си както в историчността, така и в обособени нови дигитални територии, някои от които са и своеобразни топоси на паметта (включително на нематериалното културно и визуално наследство). Тоест системата на развитие на труда е пределно отворена, сложна, предизвикателна, като пресечните точки на взаимовръзките са подчертани за да се покаже многопластовостта на обекта.

Финалният извод е, че митопоезиката е архетип, вечност, всепораждащ Големия непреходен разказ. И както пише Боян Цанев на с. 120: *„Големия разказ изобретява начини за оцеляване във все по-фрагментарното време, търси своя начин да „трае“ в света, без да остане захвърлен в едно нямо битие, в една множествена бездна, която не отвърща на призива му. Трансмедийността е начинът на Големия разказ да се съхрани в дигиталното време.“*

„Митопоетични контексти в трансмедииите“ е интригуващ, по типология феноменологичен дисертационен труд, който на пръв поглед може да се стори еkleктичен. Но това е измамно впечатление, което се разсейва в дълбокия прочит на анализите и успешния опит да се разясни новата естетическа ситуация на неомитологизация в динамиката на трансмедийните транспозиции. Да не забравяме и че тази съвременна ситуация ще се усложни с все по-голямото навлизане на изкуствения интелект в екранната среда. Така че – трудът е повече от актуален. Смятам категорично, че Боян Цанев прекрасно е воден от проф. д.н Мая Димитрова и много ясно си личи спойката докторант и научен ръководител. Поздравление за този екип!

Накрая, ще подчертая че всички реквизити по докторската работа са налични: извършен е задължителният преглед на трудове, както вече подчертах, от високата хуманитаристика, семиотиката, литературознанието, културологията. Кино- и медиазнанието естествено активно присъстват в труда и много подходящо е използван целият този фундаментален компендиум за аргументация от дисертанта, без да се прекалява с цитатността.

Много харесвам стила на дисертацията и красотата на текста в неговото смислово и лингвистично заиграване. Истинско удоволствие от четенето, което провокира съзнанието и показва нееднозначно високото ниво на ерудиция – нещо, което все по-рядко се среща в дисертационните трудове. Напълно съм съгласна с посочените приноси.

Дисертацията е апробирана и чрез публикации (8 на брой, 2 са под печат!) в реномирани академични издания. Призовавам дисертантът да продължи да работи в това интересно поле и да издаде труда като монография.

Финална оценка: Предвид оригиналността и актуалността на труда *„Митопоетични контексти в трансмедиите“*, както и неговите научни качества без колебание предлагам на Боян Георгиев Ценев да бъде присъдена образователната и научна степен **„ДОКТОР“**.

София, 28.05.2024

Проф. д-р Андроника Мартонова